

РОЗДІЛ 11 ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО

УДК 351.86:343.326(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-2/84>

АНТИТЕРОРИСТИЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРОТИСТОЯННЯ ЗБРОЙНІЙ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ: АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ

ANTI-TERRORIST POLICY OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF CONFRONTATION WITH ARMED RUSSIAN AGGRESSION: UPDATING THE CONCEPT

Дручек О.В., к.ю.н., доцентка,
професорка кафедри правового забезпечення та правоохоронної діяльності
Київський інститут Національної гвардії України
orcid.org/0000-0002-7460-8137

У статті доведено, що у війні проти України росія не просто вчиняє акти тероризму, а реалізує політику державного тероризму, яку запропоновано розуміти як системну, цілеспрямовану діяльність російської держави, що реалізується або фінансується нею, і полягає у застосуванні насильства, погроз насильством, створенні атмосфери страху серед цивільного населення України, з метою його примусу, залякування або підкорення, для досягнення своїх злочинних цілей.

Обґрунтовано, що державній терористичній політиці росії у якості контр-засобу Україна має протиставити власну антитерористичну політику (політику протидії тероризму), під якою запропоновано розуміти діяльність Української Держави та уповноважених нею інституцій, спрямовану на запобігання терористичній діяльності, її виявлення, припинення, мінімізацію наслідків терактів і притягнення винних до відповідальності.

Виділено та розкрито ознаки антитерористичної політики України та доведено, що основними організаційно-правовими формами її реалізації є: превентивна (профілактична); оперативно-силова; організаційно-інституційна; зовнішньо-політична, а також, в умовах протистояння російській агресії – здійснення заходів, спрямованих на оборону держави та безпосередня протидія терористичним загрозам.

Виділено основні детермінанти впливу на зміст антитерористичної політики України, зокрема: поєднання антитерористичної діяльності з воєнними діями; реалізація в умовах правового режиму воєнного стану; інтеграція суб'єктів антитерористичної діяльності із складовими Сил безпеки і оборони; широке залучення оборонних і безпекових сил та засобів; спрямування проти держави-агресора росії загалом; посилена увага до інформаційної безпеки тощо.

Обґрунтовано основні вимоги до змісту концепту антитерористичної політики України та визначено першочергові кроки до його формування.

Ключові слова: антитерористична безпека, терористичні загрози, тероризм, боротьба з тероризмом, антитерористична політика, Служба безпеки України, міжнародна протидія тероризму, російська збройна агресія.

The article proves that in the war against Ukraine, Russia is not simply committing acts of terrorism, but is implementing a policy of state terrorism, which should be understood as systematic, targeted activities of the Russian state, implemented or financed by it, and consists of the use of violence, threats of violence, and the creation of an atmosphere of fear among the civilian population of Ukraine, with the aim of coercing, intimidating, or subjugating them in order to achieve its criminal goals.

It is justified that Ukraine should counter Russia's state terrorism policy with its own anti-terrorism policy (policy of countering terrorism), which is understood to mean the activities of the Ukrainian state and its authorized institutions aimed at preventing terrorist activities, detecting and stopping it, minimizing the consequences of terrorist attacks, and bringing those responsible to justice.

The features of Ukraine's counterterrorism policy have been identified and explained, and it has been demonstrated that the main organizational and legal forms of its implementation are: preventive (prophylactic); operational and forceful; organizational and institutional; foreign policy, and, in the context of countering Russian aggression, measures aimed at defending the state and directly countering terrorist threats.

The main determinants influencing the content of Ukraine's counterterrorism policy have been identified, in particular: combining counterterrorism activities with military operations; implementation under the legal regime of martial law; integration of anti-terrorism actors with the security and defense forces; extensive involvement of defense and security forces and resources; targeting Russia as an aggressor state in general; increased attention to information security, etc.

The basic requirements for the content of Ukraine's counterterrorism policy concept are substantiated and the priority steps for its formation are identified.

Key words: counterterrorism security, terrorist threats, terrorism, counterterrorism, counterterrorism policy, Security Service of Ukraine, international counterterrorism, Russian armed aggression.

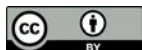
Постановка завдання. Збройна агресія російської федерації проти нашої держави, наслідком якої стали порушення територіальної цілісності та виникнення загрози державному суверенітету і незалежності України, актуалізує потребу вироблення нових систем протидії тероризму, який, на жаль, є стратегічною складовою розв'язаною росією війни.

Організоване і системне використання росією терористичних методів, спрямованих як Української держави, так і проти її громадян, з урахуванням їх масштабності та системності, свідчать, що тероризм став у росії

звичним методом реалізації зовнішньої і внутрішньої політики, набувши рис державного тероризму, за якого суб'єктом злочинних дій та їх організатором виступає держава, а насильство має політично мотивований характер.

У війні росії проти України, з самого її початку, тероризм є інструментом, який росія використовує з метою впливу на українську владу і українське суспільство шляхом спричинення численних людських жертв, надмірних страждань, суспільної атмосфери страху і безвиході.

Аналіз політики тероризму, яку системно демонструє росія у війні проти України, свідчить про такі її сутнісні

© Дручек О.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

риси, як: а) зв'язок із російською терористичною державою; б) організованість на державному рівні; в) системність; г) цілеспрямованість. А аналіз змістового компоненту такої політики свідчить про спрямовані і системну реалізацію росією таких терористичних загроз, як: а) загроза фізичному життю та безпеці мирних людей; б) загроза можливості реалізації базових продовольчих, медичних, екологічних потреб людини; в) загроза значення інфраструктури, повної руйнації енергетичної системи, створення економічного занепаду України; г) загроза впливу на ментальний портрет української нації, нанесення колективної травми від масового насилля; ґ) загроза руйнації систем колективної безпеки, сталого розвитку, міжнародного права та правопорядку; д) загроза ядерних та техногенних катастроф.

Усе зазначене обумовлює висновок про те, що у війні росії проти України держава-агресор росія не просто використовує методи терору, а реалізує *політику державного тероризму*, спрямовано на досягнення своїх політичних (воєнних) цілей через масове знищення цивільного населення, створення атмосфери страху, підриву віри у людяність.

Безпрецедентні у антитерористичному вимірі випробування, які наразі переживає Україна, спонукає до пошуків нових рішень та напрацювання більш дієвої системи антитерористичних заходів на національному, регіональному та міжнародному рівнях. Зазначений процес є складним та багатовимірним, він вимагає відмови від усталених підходів до поняття та змісту антитерористичної політики, а також обумовлює додаткову актуальність та перспективність наукових досліджень із зазначеної проблематики.

Стан опрацювання проблематики. Дослідженню різних, зокрема, криміналістичних аспектів злочину тероризму, а також організації протидії тероризму присвячені праці таких науковців, як Антипенко В. Ф., Бойко І. В., Губерська Н. Л., Ірха Ю. Б., Кузьменко О. В., Леонов Б. Д., Рижов І. М., Ткачов І. В. та ін.

Форми та напрями протидії тероризму засобами сучасного міжнародного права ґрунтовно досліджені у дисертаційному дослідженні М. М. Кучерука [1]. Порівняльному аналізу антитерористичної політики світового і національного рівня присвячено монографію В. Ф. Ткача [2]. Проблеми поняття та сутності тероризму цікавили М. П. Требіна [3]. Аналізом проблем організації взаємодії суб'єктів протидії тероризму на міжнародному та національному рівні займалися О. О. Резнікова [4], С. М. Поліщук [5], Б. Д. Леонов [6]. Питання протидії фінансуванню тероризму цікавили О. В. Грабчука [7]. Протидія інформаційному тероризму в Україні та світі є об'єктом зацікавлення О. І. Жайворонка [8, 9].

Результати розробок, здійснених зазначеними та іншими науковцями, значно розширюють теоретико-методологічні засади антитерористичної діяльності. Проте, наукових досліджень, змістом яких був би актуальний концепт антитерористичної політики України як складової її національної безпеки, на сьогодні все ще бракує.

Метою дослідження є аналіз поняття антитерористичної політики; обґрунтування актуалізації концепту антитерористичної політики України в умовах збройної російської агресії; визначення основних складових зазначеного концепту.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до методології наукових досліджень, осмислення будь-якого поняття чи явища необхідно починати із аналізу термінології. Основним термінологічним конструктом нашого дослідження є поняття антитерористичної політики (політики протидії тероризму). Аналіз літератури свідчить, що у контексті розкриття поняття «протидія тероризму» використовують такі категорії, як «антитерористична діяльність», «антитерор», «боротьба», «запобігання», «припинення», «попередження», «профілактика» тощо. Констатуємо

відсутність єдності, зазначимо, що по-перше, усі поняття так чи інакше є узагальнюючими; по-друге, об'єднуючою ознакою зазначених дефініцій є пов'язаність із діями чи заходами, спрямованими проти тероризму. Однак, вважаємо, що поняття протидії тероризму і антитерористичної політики (політики протидії тероризму) не тотожні за змістом.

Слід зазначити, що основні терміни і поняття, пов'язані із змістом поняття «антитерористична політика», знайшли своє нормативне закріплення на рівні антитерористичного законодавства. Так, відповідно до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» [10]:

тероризм – це суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей;

терористична діяльність – це діяльність, яка охоплює: планування, організацію, підготовку та реалізацію терористичних актів; підбурювання до вчинення терористичних актів, насильства над фізичними особами або організаціями, знищення матеріальних об'єктів у терористичних цілях; організацію незаконних збройних формувань, злочинних угруповань (злочинних організацій), організованих злочинних груп для вчинення терористичних актів, так само як і участь у таких актах; вербування, озброєння, підготовку та використання терористів; пропаганду і поширення ідеології тероризму; пропаганду російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України; проходження навчання тероризму; перетинання державного кордону України з терористичною метою; фінансування та інше сприяння тероризму;

боротьба з тероризмом – це діяльність щодо запобігання, виявлення, припинення, мінімізації наслідків терористичної діяльності.

У цій же статті Закону, а також у ч. 1 ст. 1 Закону України «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну» від 14.04. 2022 р. [11] закріплено визначення поняття *держави – терориста* як держави, «яка відкрито, з використанням власних збройних сил, інших збройних формувань, або приховано, з використанням збройних формувань, що діють від імені та (або) в інтересах такої держави, вчиняє терористичні акти, акти міжнародного тероризму». А також у ст. 2 Закону визначено, що «російська федерація є державою-терористом, однією з цілей політичного режиму якої є геноцид українського народу, фізичне знищення, масові вбивства громадян України, вчинення міжнародних злочинів проти цивільного населення, використання заборонених методів війни, руйнування цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури, штучне створення гуманітарної катастрофи в Україні або окремих її регіонах».

Крім того, низка принципово важливих норм і положень міститься у таких нормативно-правових актах, як «Глобальна контртерористична стратегія ООН» [12], Концепція боротьби з тероризмом, затверджена Указом Президента України від 05 березня 2019 р. № 53/2019 [13], Правила антитерористичної безпеки, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15.10.2024 № 1172 [14].

Наявність зазначених нормативно-правових актів національного та міжнародно-правового рівня, попри відсутність закріплення у них дефініції «антитерористична політика», дозволяє зробити висновок про формування нормативних засад антитерористичної політики України, а також висновок про важливість її змістового наповнення

з урахуванням міжнародно визнаного злочинного характеру російської терористичної політики.

Надзвичайно важливим у цьому аспекті є підтримка антитерористичних зусиль України європейською спільнотою. Зокрема, у прийнятій у жовтні 2022 року на рівні ПАРЕ резолюції міститься визначення існуючого політичного режиму росії як терористичного [15]. Крім того, у рішеннях Парламентської асамблеї НАТО [16] та Європарламенту [17] визнано, що російська федерація є державою-спонсором тероризму. В останньому із зазначених документів акцентовано на терористичному характері таких дій росії, як: масовані ракетні обстріли цивільного населення України; руйнування критичної та цивільної інфраструктур; масові вбивства у Бучі, Ірпені, Ізюмі, Лимані; а також масові катування, знущання і страти людей.

Враховання того факту, що у війні з Україною російська федерація, діючи всупереч нормам міжнародного права, окрім порушення норми заборони агресії, вдається до масових, спланованих та системних практик терору, обумовлює висновок про те, що така практика, по-перше, походить від держави, а, по-друге, є формою виразу властивої росії політики державного тероризму. У контексті розв'язаної росією війни проти України проявами такої політики, зокрема, є: а) відкрите і цілеспрямоване збройне насильство проти цивільного населення; б) масові ракетні удари по житловій забудові, медичних та освітніх установах, енергетичних об'єктах; в) ігнорування розмежування між комбатантами і некомбатантами; г) використання збройного насильства як засобу покарання військовополонених; г) недотримання стандартів окупаційного режиму; д) реалізація практик масових убивств, викрадень, катувань, переслідувань, фільтрації; е) пропаганда показового насильства, створення атмосфери страху та психологічного тиску тощо.

Повертаючись до змісту дефініції «державо-терорист», зазначимо, що дії росії щодо України цілком відповідають визначенню агресора, оскільки: а) є відкритими, здійснюються в інтересах російської держави, її політичного режиму; б) здійснюються з використанням російських збройних сил та інших збройних формувань, які підтримуються або фінансуються росією; в) мають на меті здійснення геноциду Українського народу, фізичне знищення, масові вбивства громадян України, вчинення міжнародних злочинів проти цивільного населення, використання заборонених методів війни, руйнування цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури, штучне створення гуманітарної катастрофи в Україні або окремих її регіонах.

Таким чином, російська держава стосовно України є державою-агресором та державою-терористкою, яка цілеспрямовано і цинічно реалізує організовану на державному рівні політику тероризму.

Попри те, що у міжнародному праві не існує юридичного закріплення поняття державного тероризму, політики державного тероризму, на доктринальному рівні існує певний перелік дій, які за умов їх системності і масштабності, можуть розглядатися як прояви державного тероризму. Зокрема, такими діями є: а) воєнні злочини; б) злочини проти людяності; в) геноцид; г) ведення агресивної війни.

Із врахуванням зазначеного, у контексті російської збройної агресії проти України, під *політикою державного тероризму* пропонуємо розуміти системну, цілеспрямовану діяльність російської держави, яка реалізується або фінансується нею чи/або збройними формуваннями, що діють від імені та/або в її інтересах, і полягає у застосуванні насильства, погроз насильством, створенні атмосфери страху серед цивільного населення України, з метою його примусу, залякування або підкорення, для досягнення своїх злочинних цілей.

Аналізуючи запропоноване визначення, наголошено, що терористичні акти щодо України з боку росії здійснюються цілеспрямовано, системно і масштабно,

і є невід'ємною складовою її збройної агресії. Як держава-терористка, у розв'язаній війні проти України російська федерація системно застосовує терористичні методи (ракетні удари по цивільних об'єктах, енергетичній інфраструктурі, лікарнях, школах); організовує та координує діяльність диверсійно-розвідувальних груп; створює агентурні мережі, організовує кібератаки, різноманітні інформаційно-психологічні операції.

Зазначене повністю корелюється із розумінням тероризму як злочинних дій, спрямованих на досягнення політичного ефекту шляхом застосування насильства та залякування мирного населення, а також, з урахуванням реалізації такого насильства на рівні держави – з визначенням терористичної політики.

У контексті співмірності масштабу дії і протидії, державній терористичній політиці росії, у якості контр-засобу, слід протиставити не що інше, як антитерористичну політику (політику протидії тероризму) України. Проте, поки що у законодавстві та правовій доктрині України, для визначення основних форм протидії тероризму, усталеною є практика використання понять «боротьба з тероризмом», «протидія тероризму», «системи боротьби з тероризмом», але не поняття антитерористичної політики (політики протидії тероризму). Зокрема, Закон України «Про боротьбу з тероризмом» [10], окрім власне ключової дефініції, закріплення переліку та повноважень суб'єктів, а також організаційних засад проведення антитерористичної боротьби, не містить норм, які би регламентували діяльність держави та уповноважених нею інституцій щодо запобігання терористичній діяльності, її виявлення, припинення, мінімізацію наслідків терактів і притягнення винних до відповідальності, як комплексу довгострокових і системних заходів, що полягають у впливові органів державної влади на цілу сферу суспільних відносин, пов'язаних із попередженням і протидією усім терористичним загрозам – тобто, визначали би зміст антитерористичної політики України.

У Концепції боротьби з тероризмом [13] основний зміст протидії терористичним загрозам визначено через смисловий конструкт «загальнодержавна система боротьби з тероризмом» та визначено, що основні зусилля мають спрямовуватися на «впровадження дієвих механізмів усунення (локалізації) терористичних ризиків для об'єктів можливих терористичних посягань, що органічно поєднуюватимуть політичні, правові, організаційні, інформаційні, соціальні, контррозвідувальні, розвідувальні, оперативні-розшукові, режимні, фінансові й інші заходи». В якості *пріоритетів* боротьби з тероризмом визначено: а) запобігання, виявлення та припинення терористичної діяльності; б) усунення та мінімізація її наслідків; в) антитерористичне забезпечення об'єктів можливого терористичного посягання; г) інформаційне, наукове та інше забезпечення боротьби з тероризмом; г) розвиток міжнародного співробітництва у відповідній сфері.

Водночас, зазначимо, що безпрецедентність та масштабність терористичних дій, які росія зробила змістом своєї стратегії у війні проти України, обумовлює висновок про необхідність розробки і реалізації Україною комплексу симетричних, адекватних заходів, тобто, політики протидії тероризму (антитерористичної політики).

У сучасній науці наявні різні підходи до розуміння категорії політики, проте у дослідженнях проблем державної безпеки найефективнішим здається той, у межах якого політика пов'язується з владою та визначається або як управління за допомогою влади, або як прагнення до набуття і збереження влади. В умовах суспільної єдності та демократизму спрямованість державної політики завжди пов'язана з процесом забезпечення суспільної стабільності й задоволення суспільних інтересів. Зазначене дозволяє розглядати політику як процес впливу інститутів державної влади на певні сфери суспільних відносин шляхом застосування державно-владних повноважень. Зазви-

чай, той чи інший напрям державної політики реалізується на основі розробленої програми (стратегії) та передбачає вплив на певну підсистему суспільства. Якщо суб'єктом розробки та реалізації політики є держава, то йдеться про *державну* політику – систему цілей, принципів, рішень і пріоритетів щодо розвитку суспільства та розв'язання суспільних проблем.

Розкриваючи сутність державної політики, найчастіше виділяють такі риси зазначеної категорії: а) плановість (обрання певного вектору розвитку суспільної сфери або галузі); б) пов'язаність із державою (походить від держави, є однією із сфер її управління, реалізується у масштабах держави); в) публічність (реалізується у публічному просторі, стосується значної частини населення); г) регулятивний характер (спрямована на регулювання суспільних відносин, узгодження інтересів різних соціальних груп); ґ) комплексність (охоплює систему взаємопов'язаних заходів у різних сферах суспільного життя); д) пріоритетність (визнання того чи іншого напрямку найважливішим на певному етапі розвитку суспільства); е) нормативна визначеність; є) наявність механізмів реалізації.

Акцентуючи на пов'язаності державної політики з державним управлінням, наголосимо, що державна політика – це система цілей, пріоритетів і рішень держави щодо розвитку тієї чи іншої сфери суспільних відносин, а державне управління – це механізм її реалізації, тобто, практична, організаційно-розпорядча діяльність органів виконавчої влади щодо її реалізації. Співвідношення державної політики і державного управління вкладається у формулу: державна політика – це заданий вектор руху (політична воля, рішення, стратегії, програми); державне управління – це його реалізація (виконання державної через управлінські дії, процедури та інструменти).

З урахуванням зазначеного, беручи до уваги факт реалізації росією проти України державної терористичної політики, наголошуємо на необхідності надання законодавчо визначеної системі заходів по боротьбі з тероризмом організаційно-правової форми *державної антитерористичної політики України*.

Відповідно, під антитерористичною політикою (політикою протидії тероризму) пропонуємо розуміти діяльність Української Держави та уповноважених нею інституцій, спрямовану на запобігання терористичній діяльності, її виявлення, припинення, мінімізацію наслідків терактів і притягнення винних до відповідальності.

Виокремлення ознак державної політики, таких як плановість, комплексність, наявність механізмів реалізації, а також аналіз змісту антитерористичної діяльності, яку змушена провадити Україна з метою протистояння російській збройній агресії, дозволяє виділити такі основні організаційно-правові форми (напрями) реалізації антитерористичної політики: а) *превентивна* (профілактична), змістом якої є виявлення та усунення причин і умов тероризму, протидія радикалізації та екстремізму, проведення відповідної роботи з населенням; б) *оперативно-силова*, змістом якої є проведення антитерористичних операцій, діяльність спецслужб і правоохоронних органів, нейтралізація терористичних груп та осіб; в) *організаційно-інституційна*, змістом якої є розробка відповідного законодавства, створення спеціалізованих органів і органів координації, міжвідомча взаємодія; г) *зовнішньо-політична*, змістом якої є співпраця з іншими державами та міжнародними організаціями, виконання конвенційних зобов'язань, обмін інформацією, ініціювання санкцій тощо.

Безумовно, пори зазначене, основною складовою, пріоритетним напрямом антитерористичної політики в Україні в умовах російської збройної агресії є і мають бути *заходи, спрямовані на оборону держави, а також протидія* безпосереднім *терористичним загрозам* з боку російської федерації.

Враховання сутності поняття антитерористичної політики, а також врахування терористичного характеру війни росії проти України обумовлює можливість виділення чинників, які кардинально впливають і до кінця воєнного стану будуть впливати на зміст антитерористичної політики України. Зокрема, це: а) поєднання антитерористичної діяльності з воєнними діями, коли антитерористична діяльність фактично є складовою загальної оборонної політики; б) реалізація в умовах правового режиму воєнного стану; в) тісна інтеграція суб'єктів антитерористичної політики із ЗСУ, іншими складовими Сил безпеки і оборони; г) необхідність широкого залучення оборонних і безпекових сил та засобів; ґ) співпраця із військовими розвідувальними та контррозвідувальними органами, військово-цивільними адміністраціями; д) спрямування не тільки проти окремих суб'єктів чи груп, а й проти держави-агресора росії загалом, як держави-терористки; е) пріоритетність контррозвідувальних та превентивних дій, спрямованих на випередження загроз; є) посилена увага до інформаційної безпеки, кібербезпеки; ж) зосередження сил над виконанням завдань протидії терактам, встановлення контролю над об'єктами критичної інфраструктури, ВПК, енергетики, транспорту, зв'язку; з) протидія інформаційно-психологічним операціям; и) використання міжнародних платформ для юридичного визнання дій російської федерації як тероризму та притягнення її до відповідальності.

Усе зазначене дає підстави резюмувати: підвищення стійкості держави до терористичних загроз є важливим елементом забезпечення національної безпеки держави як у мирний, так і у воєнний час. Проте, в умовах протистояння України збройній агресії російської федерації, поєднаній з тероризмом, розробку та реалізацію ефективної антитерористичної політики слід вважати безумовною умовою самого існування Української держави.

Оскільки росія на державному рівні використовує тероризм як воєнну стратегію у війні проти України, існує потреба формування нового, адекватного викликам, концепту антитерористичної політики України.

Основними вимогами до концепту антитерористичної політики України мають стати: а) науковість та об'єктивність; б) відповідність реальним військово-політичним викликам; в) комплексність; г) системність та послідовність у реалізації; ґ) наявність механізмів оцінювання терористичних загроз та ризиків, прогнозування їх характеру та масштабу; д) відповідність визначеним принципам і, в той же час, здатністю до адаптації; е) гарантованість, забезпеченість необхідними засобами; є) альтернативність стратегічного втілення, без принципових зміни мети і цілей.

Важливими кроками на шляху до формування такого концепту вважаємо: а) формування та законодавче закріплення засад антитерористичної політики; б) удосконалення антитерористичного законодавства; в) оновлення моделей взаємодії антитерористичних органів та спецслужб із Силами оборони та населенням; г) удосконалення організаційного та інформаційного забезпечення; ґ) розробку ефективних механізмів мінімізації наслідків терористичної політики росії проти України.

Окремо наголосимо, що при формуванні концепту антитерористичної політики України має бути врахований як наявний досвід проведення Службою безпеки України антитерористичної операції, так і досвід протидії терористичній діяльності росії в період широкомасштабної збройної агресії, а також кращий іноземний досвід.

Висновки. Проведення дослідження обумовлює такі висновки:

1. У ході триваючої дванадцять років війни росії проти України росія не просто вчиняє акти тероризму, а реалізує політику державного тероризму, яку слід розуміти як системну, цілеспрямовану діяльність російської держави,

що реалізується або фінансується нею, і полягає у застосуванні насильства, погроз насильством, створенні атмосфери страху серед цивільного населення України, з метою його примусу, залякування або підкорення, для досягнення своїх злочинних цілей.

2. Державній терористичній політиці росії у якості контр-засобу Україна має протиставити власну анти-терористичну політику (політику протидії тероризму), під якою запропоновано розуміти діяльність Української Держави та уповноважених нею інституцій, спрямовану на запобігання терористичній діяльності, її виявлення, припинення, мінімізацію наслідків терактів і притягнення винних до відповідальності.

3. Основними організаційно-правовими формами здійснення такої політики мають стати: превентивна (профілактична); оперативно-силова; організаційно-інституційна; зовнішньо-політична, а також, в умовах протистояння російській агресії – здійснення заходів, спрямованих на оборону держави та безпосередня протидія терористичним загрозам.

4. В умовах збройного протистояння України збройній агресії росії суттєвий вплив на зміст антитерористичної політики України здійснюють такі чинники, як: поєднання антитерористичної діяльності з воєнними діями; реалізація в умовах правового режиму воєнного стану; інтеграція суб'єктів антитерористичної діяльності із складовими Сил безпеки і оборони; широке залучення оборонних і безпекових сил та засобів; спрямування проти держави-агресора росії загалом; посилена увага до інформаційної безпеки тощо.

5. Першочерговими кроками на шляху удосконалення концепту антитерористичної політики України вважаємо: а) формування та законодавче закріплення засад антитерористичної політики; б) удосконалення антитерористичного законодавства; в) оновлення моделей взаємодії антитерористичних органів та спецслужб із Силами оборони та населенням; г) удосконалення організаційного та інформаційного забезпечення; ґ) розробку ефективних механізмів мінімізації наслідків терористичної політики росії проти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кучерук М.М. Протидія тероризму в рамках сучасного міжнародного права: дис.... канд. юрид. наук:12.00.11. Київ, 2017. 183 с.
2. Ткач В.Ф. Антитерористична політика: світовий і національний контексти: монографія. К.: Університет "Україна", 2013. 194 с.
3. Требін М. П. Феномен тероризму: розуміння сутності. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2019. № 2(41). С. 88–102. URL: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.41.168239>. (дата звернення: 30.01.2026).
4. Резнікова О. О., Місюра А. О., Дрьомов С. В., Войтовський К. С. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіз. доповідь / за заг. ред. О. О. Резнікової. Київ : НІСД, 2017. 60 с.
5. Поліщук С.М. Удосконалення загальнодержавної системи боротьби з тероризмом. *Інформація і право.* 2021. № 2 (37). С. 74-80. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.2\(37\).238339](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.2(37).238339) (дата звернення: 30.01.2026).
6. Леонов Б.Д. Запобігання тероризму: кримінологічний аспект: монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2015. 435 с
7. Грабчук О.В. Проблематика трактування поняття державної політики протидії фінансуванню тероризму. *Державне управління: удосконалення і розвиток.* 2021. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2047> (дата звернення: 04.02.2026). DOI: 10.32702/2307-2156-2021.4.71.
8. Жайворонок О. І. Міжнародний досвід протидії інформаційному тероризму та його імплементація в Україні. *Публічне управління у сфері державної безпеки та митної справи.* 2020. № 1 (24). С. 91–96.
9. Жайворонок О. І. Вдосконалення механізму протидії інформаційному тероризму в Україні в загальнодержавній системі антикризового реагування. *Інвестиції: практика та досвід.* 2018. № 17. С. 113–119.
10. Про боротьбу з тероризмом: Закон України № 638-IV від 20 березня 2003 року (у редакції від 09.01.2025 року). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 25, ст.180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 30.01.2026)..
11. Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символики воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну: Закон України від 14.04.2022 р. № 2206-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text>. (дата звернення: 30.01.2026).
12. Глобальна контртерористична стратегія ООН. URL: <https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/ru/un-globalcounterterrorismstrategy>. (дата звернення: 30.01.2026).
13. Концепція боротьби з тероризмом: Указ Президента України від 05 березня 2019 р. № 53/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019#Text>. (дата звернення: 30.01.2026).
14. Про затвердження Правил антитерористичної безпеки: постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2024 № 1172. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-2024-п#Text>. (дата звернення: 30.01.2026).
15. Further escalation in the Russian Federation's aggression against Ukraine. Resolution 2463 (2022). Parliamentary Assembly. 13.10.2022. URL: <https://pace.coe.int/en/files/31390/html>. (дата звернення: 30.01.2026).
16. Nato post-madrid summit: fit for purpose in the new strategic era: Resolution 479. NATO Parliamentary Assembly. 21.11.2022. URL: <https://cutt.ly/14nf16V>. (дата звернення: 30.01.2026).
17. European Parliament declares Russia to be a state sponsor of terrorism. Delegation of the European Union to Ukraine. 23.11.2022. URL: <https://cutt.ly/m4nfNb>.

Дата першого надходження статті до видання: 11.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.03.2026